

Kolektivní logopedické cvičení pro hlásku „J“ Ježek

Jana Dřimalová, DiS.

Cíl: rozvoj sluchového vnímání, fonemického sluchu, správné motoriky mluvidel, artikulace a slovní zásoby

Věk: 3-5let

Pomůcky: větrníky, peříčka, malé červené papírky, brčko, kartičky s obrázky, (jablíčko, jelen, jahoda, jitrnice, ježek, jehla, jazyk, jehně), obálky s obrázkem, maňásek ježka, košík, jablíčka, papírové kapesníky

Postup:

Motivace: Děti, mám pro vás veliké překvapení. Někdo za námi přijde. Dám vám hádanku: **Cupe, dupe v lese, nůši jehel nese. Kdo myslíte, že to je? Děti odpoví- ježek!**

Učitelka vyndá ježečka-maňáska, co přinesl dětem košík, který je plný překvapení. (jsou zde všechny pomůcky a věci, které budu potřebovat).

Dechová cvičení: Děti si vysmrkají nos. Ježek-maňásek rozdá dětem větrníky a děti foukají, nejdřív pomalu a pak rychle (slabý a silný vítr). Potom dostanou na dlaň peříčko, foukají, kdo odfoukne nejdál. Z malých červených papírků si zmačkají „jablíčka“, každý dostane brčko a foukají do jablíček.

Motorika mluvidel: Teď ukážeme ježečkovi, jak si umíme hrát s pusinkou:

- usměj se, aby ti byly vidět zoubky, poté aby se zoubky schovaly
- ukažte, jak dáváte pusinku mamince, tatínkovi
- kousni se dole do pusinky jako zajíček
- ježek vyplazuje jazýček, děti zkouší kmitat jazykem od levého k pravému koutku a naopak, budeme malovat štětkou-olizujeme tvrdé patro zezadu dopředu a naopak
- napodobuj oslíka – oslík hýká iáiáiá
- pusinka se našpulí jůůů (divíme se)
- pusinka se roztáhne jééé (radujeme se)
- pusinka se otevře jóóó, jááá
- kousáme jako do jablíčka (hodně otevřít pusy)
- A teď mě všichni napodobujte:
Mírně pootevři ústa, rty se usmívají a jazýček udělal v puse žlábek. Špičku jazýčku opři o spodní zoubky a teď se již pokus říci J.
- zaženeme husy domů hej-haj, hej-haj
- Vycházíme z hlásky -i-, spojujeme samohláskami iá, ié, ió, iú, íjá, íjé
- Ukazujme: ty a já; já a ty
- Opakujte po mě: Jelen jí jetel.
Jana jí jitrnici.
Jáchym jí jablko.

SLUCHOVÁ POZORNOST

Hra „Co sem nepatří“, jedná se o reakci dětí, zavřou si oči a reagují zvednutím ruky, učitelka říká slova.

Jména: Jana, Jirka, Jitka, (Eva-nepatří), Jáchym, Jenda

Zvířata: ježek, ještěrka, jelen, (koza-nepatří), jehně

Co roste: jahoda, jablko, (zelí-nepatří), jetel, jedle

„Pohádka naruby“

Učitelka s ježečkem-maňáskem vyprávějí pohádku, naschvál dělají chyby a děti je opravují, ty chyby jsou nejdřív hodně nápadné a ke konci méně nápadné.

O zelené karkulce

Byl jeden chlapeček a tomu říkali Zelená Karkulka. Tatínek ho jednou poslal za dědečkem, který bydlel ve městě. Cestou potkal lišku. Hned se skamarádili a vlk běžel napřed. Doběhl až ke stanu, kde bydlela babička, a snědl myslivce. Potom snědl ještě Karkulku. Všechno ale dobře dopadlo, na oslavu snědli knedlíky a vypili mléko a zazvonil zvonec a pohádky je začátek.

SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

Televizní studio

Domluvíme se na hlásku **J**, učitelka ukazuje obrázky a děti tlesknou, když uslyší J. Míč, opice, jazyk, auto, slon, jehla, zub, ježek, strom, dům, hlava, jelito, koza, jáma, koš, had, jahoda.

Na školu

Učitelka říká dětem situace a ony na základě poslechu vybírají správnou odpověď: Jak je to správně?

- ježek má na sobě: peří, chlupy, bodliny, šupiny
- jablíčko je: fialové, černé, modré, červené
- čokoláda je: kyselá, slaná, sladká, hořká

Co sem nepatří?

Děti určují na základě poslechu, co do skupiny slov nepatří

- slon, kuň, myš, jehla, opice, koza, pes (zvířata)
- chleba, maso, knedlíky, polévka, Jana, řízek (jídlo)
- auto, kostky, jazyk, panenka, kočárek, stavebnice (hračky)

Děti vybírají správnou odpověď

- hřeben máme na (mytí, jídlo, házení, česání)
- kočka chytá (pejsky, prasátka, myšky, jeleny)
- na dvorku bydlí (žirafa, slon, had, slepice, opice)

Hry pro rozvoj slovní zásoby a automatizaci hlásky

Např. hry se slovy, hádanky, říkanky s pohybovým doprovodem, rytmizace, pracovní listy, grafomotorika, zrková cvičení, hmatová cvičení, relaxace, apod. dle fantazie učitelky.

Jak to řeknete jinak?

Děti vymýšlí synonyma (slova stejného nebo velmi podobného významu) k daným slovům:

- dům (chata, domek, panelák, barák, chaloupka, vila)
- chlapec (kluk, hošík, jinoch, klučina, klučík, hoch)
- dívka (holka, holčička, děvčátko, děvče)

Hra „Na listonoše“

Na koberci je 5 obálek a v každé obálce je obrázek. Jedno dítě si vybere obálku a slovně popisuje ostatním, co je na obrázku, ostatní děti hádají (obrázky: jablíčko, jelen, jahoda, jitrnice, ježek)

Zdrobněliny (velké a malé), rytmizace slov, vytleskávání, co slyšíš na začátku
Učitelka má obrázek a ukazuje dětem, ty vymýšlejí zdrobněliny:

jehla - jehlička
jazyk - jazýček
jehně - jehňátko
ježek - ježeček
jahoda - jahůdka

Hádanky

V lese na pasece parohy nese. (jelen)
Červená a sladká je, jak se ta dobrota jmenuje? (jahoda)

Říkanky

*Jede, jede mašinka,
kouří se jí z komínka,
až přijede do Prahy,
kola se jí zastaví.*

*Letí, vrabec letí,
ptá se našich dětí.
Děti, děti, kdo to je,
Kdo se na **J** jmenuje.*

(Děti vymýšlí jména na písmeno J - Jůlinka, Jakub, Janička...)

Písničky+doprovod na varhany

*Jede, jede poštovský panáček,
jede, jede poštovský pán.
Vpředu má truhličku, vzadu má trubičku
jede, jede do Rokycan.*

*Já mám koně, vraný koně,
to jsou koně mí.
Když já jim dám jetele, oni jedou vesele.
Já mám koně, vraný koně, to jsou koně mí.*

Pexeso

Děti mají před sebou obrázky, hledají slova začínající na hlásku **J** (později i na konci nebo uprostřed)

(jablíčko, jahoda, jitrnice, jetel, jelen, ježek)

Grafomotorika

Děti dostanou obrázek ježka a budou mu kreslit na záda jablíčka + básnička

*Ježku, ježku pod jabloní,
jablíčka tak krásně voní.
Nasbírej si, když je rád,
u nás nebudeš mít hlad.*

Slova, ve kterých se objevuje J

Na začátku slova: Jeník, jehla, jásá, jehně, jak, jde, Jana, Jitka, Jirka, jede, jen, jedl, Jůlie, jazyk, jedeš, jíška, ježek, jelen, jahoda, jablko, junák, jeřáb, jáma, Jakub, jasný, Jan, Jolana, jeden, Jedna, jenom, jedle, jesle, jestli, jelito, jetel, jíva.

Uprostřed slova: trojka, vejce, nějaký, nějak, zajíček, průjezd, kejhá, bajka, májka, vlajky, voják, maják, Kája, tajný, vajíčka, sojka, zjev, půjčí, piješ, pojedeme, podívejte, zřejmě, krajina, krájí, stojí, přijde, poleje, koleje, dělají, kupuje, zuje, děkuji, seje, pilněji, miluje, tancuje, zmije

Na konci slova: pokoj, zloděj, Matěj, sej, miluj, zavolej, kolej, polej, álej, tancuj, čaj, dělej, daruj, okraj, ráj, hej, dej, háj, stáj, boj, hoboj, pokoj, Dunaj, olej, máj

Básničky na J

*Ježibaba s ježidcerou
ježihusí peří derou.
Ježitetě na peřinu,
ježipes má z toho psinu.*

*Janku, Janku od verpánku,
jaro letí s křídlem vánku,
jaro, jívy, jahody,
Janku, vzhůru na hody.*

*Půjdem, půjdem na hody,
chutnají nám jahody.
Jahoda je jako med,
na jahody půjdem hned.*

*Jejda, jejda, jejda
k Jítce jede strejda.
Jede kolem háječku,
pokuřuje faječku.*

*Jedl ježek jahody,
jedl je a jedl,
až jahody dojedl
k jablíčkům si sedl.
Jedl ježek jablíčka,
jedl je a jedl,*

*až jablíčka dojedl
najednou vám zbledl.
Vaří ježek čajíček,
čaj je z jitrocele,
až ho všečen vypije,
půjde do postele.*

Pohádka na písmeno J

Jednou měla jahůdka s jetelem hádání. Jetel se chlubil: „Já kvetu.“ Jahůdka: „Já taky.“ Jetel: „Já voním.“ Jahůdka: „Já taky.“ Jetel: „Já jsem medový.“ Jahůdka: „Já ne,“ a smutně svésila hlavu. A jetelové hlavičky stály pyšně jako šiky vojáků.

Závěr:

Ježek (maňásek) má pro děti překvapení. Že byly šikovné a hezky si s ním povídaly, tak má pro ně jablíčka. (učitelka rozkrájí jablíčka a každý dostane kousek ochutnat). Děti dostanou domů obrázek – omalovánku, na které je ježek. Ježeček se s dětmi rozloučí a popřeje jim hezký den.

Zkušenosti s realizací: *Projekt lze rozdělit do ranních chviliek a zabývat se jim měsíc a náročnější hry. Nebo jej lze využít na intenzivnější týdenní či dvoutýdenní práci s dětmi s ohledem na skupinu.*

Zdroje:

Fialová, I. (n.d.) *Rozumíš mi?: logopedická cvičení a hry k odstraňování špatné výslovnosti.* Praha: Blug.

Holas, M. & Dudek, A. (2001). *Abeceda.* Ostrava: Librex.

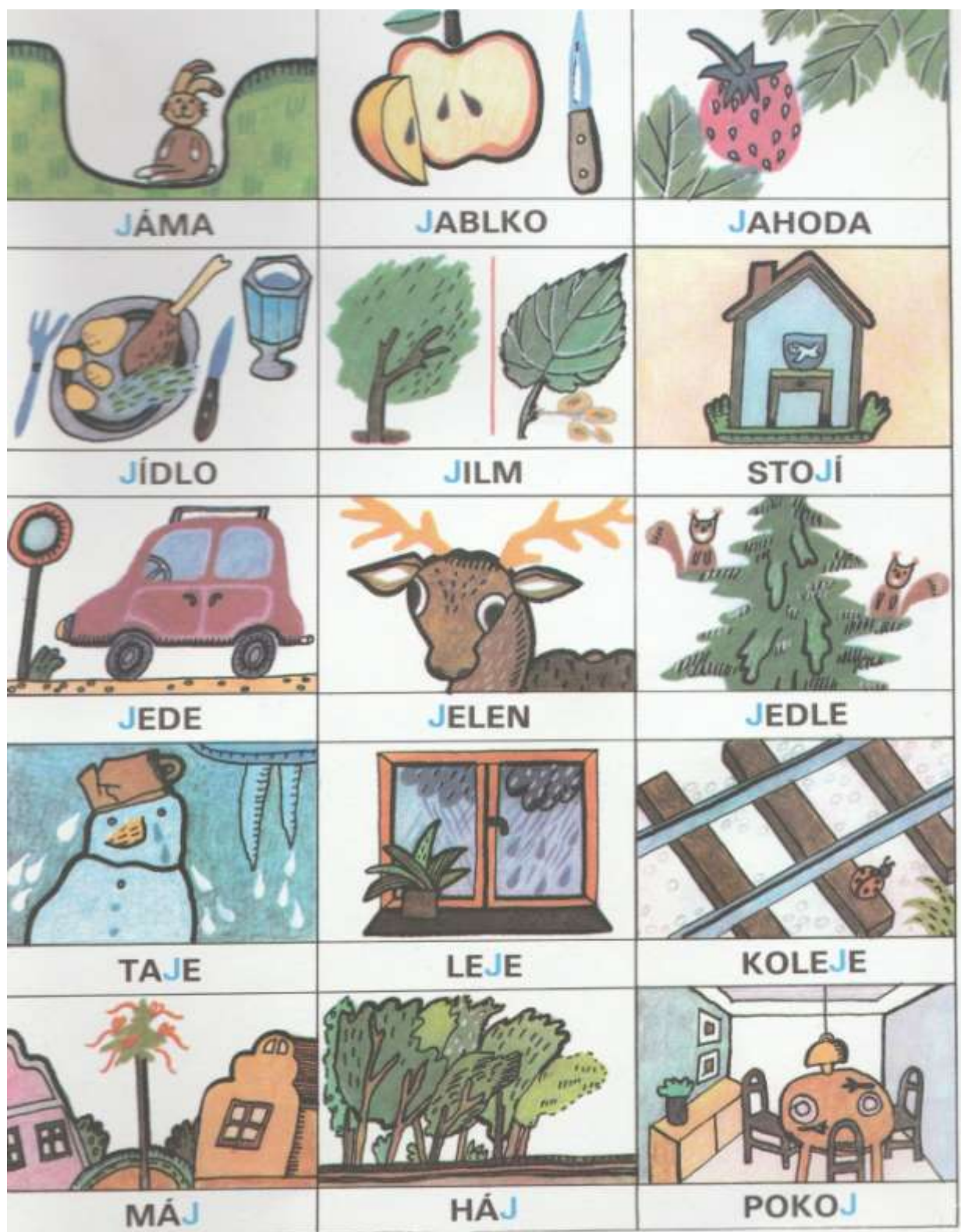
Kábele, F. & Pávková, B. (1996). *Obrázková škola řeči.* Praha: SPN.

Miklíková, V. & Charamzová, A. (n.d.). *Logopedické hrátky.* (Kafomet.) Stařeč: INFRA, s. r. o.

Pávková, B. (2010). *Zlomíš si jazýček?: dětem od 4 do 7 let k rozvíjení řeči.* (Vyd. 1., 32 s.) Brno: Computer Press.

Stará, E. (2004). *Žežicha se nežíká.* Praha: Fragment.

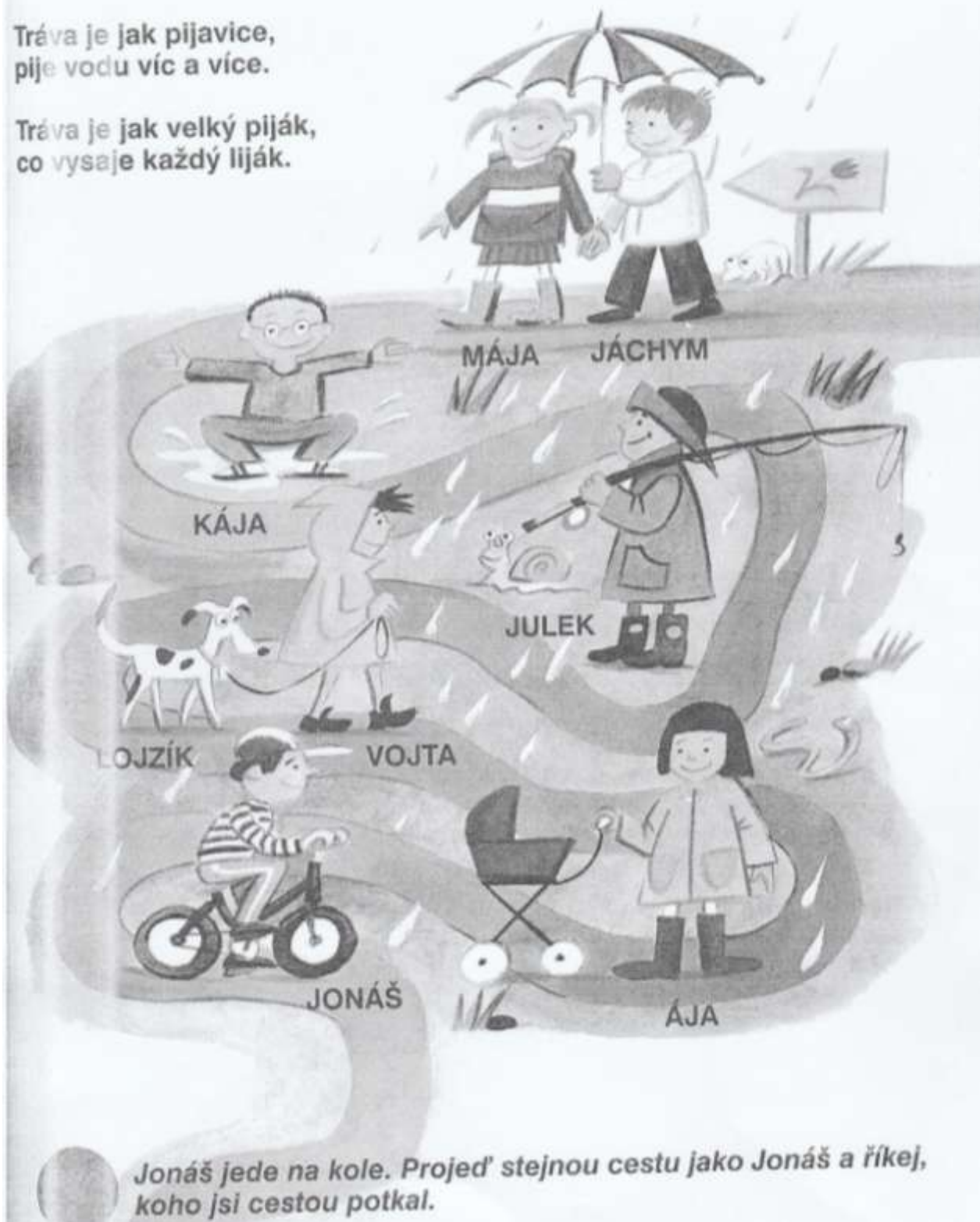
Svatošová, M. (n.d.). *Řikanková cestička.* (Kafomet.) Stařeč: INFRA, s. r. o.

Jako z konve venku lije,
do trávy se voda vpije.

Tráva je jak pijavice,
pije vodu víc a více.

Tráva je jak velký piják,
co vysaje každý liják.

JÉ!

JUPI!

JA?

JU!

Říkej si se mnou

„Jé, je“, podivil se zajíc.

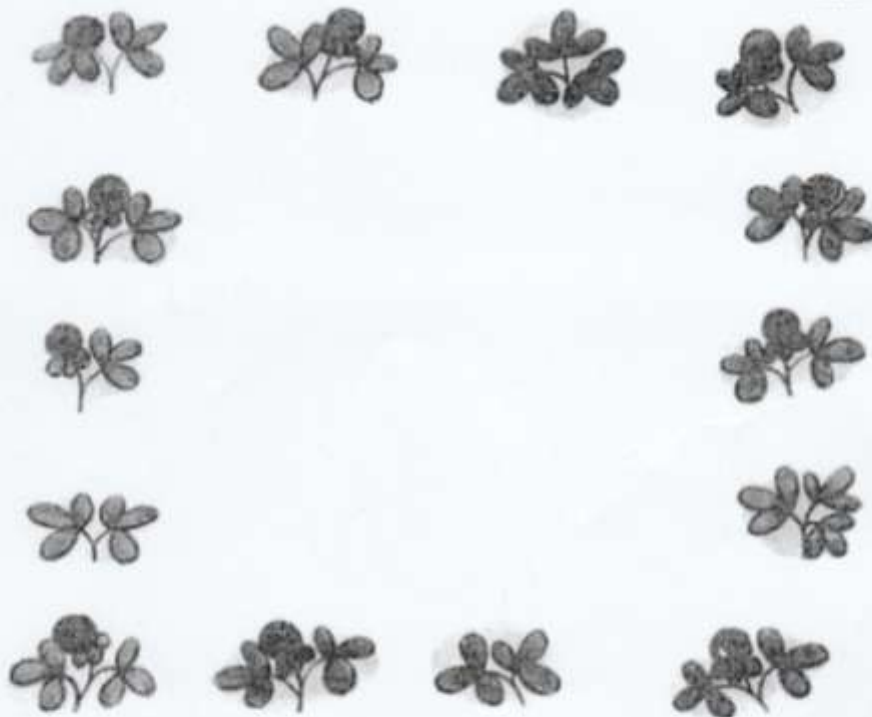
„To je ale krajíc“.

Podívá se do jetele,

vesele se pousměje.

Ještě ani nedojedl,

z jetele ho hajný vedl.

Úkol

Zajíc je panečku pašák. Jen tak ho nikdo nechytí. Umí rychle kličkovat. Běží jedním směrem a než se naděješ, rychle směr změní. Vezmi si tužku, spojuj lístky jetelíčku čarou všemi směry a říkej:

Zajíčku, utíkej! Zajíčku, utíkej!...

Pro pousmání

Jeník, pane, to je jedlík.
Jí už jedenáctý knedlík.
Omáčkou ho polije,
pak ho hojně zapije.

Opakuj po mně

jede	Jenda	vajíčka
pojede	Jana	vlajka
zapije	Jitka	zajíček
nají se	Majka	jedlík

Jana šije.